

бюджетного регулювання – систему тотального збалансування усіх місцевих бюджетів замінено системою горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій залежно від рівня надходжень на одного жителя. При цьому, вирівнювання здійснюється лише по одному податку – податку на доходи фізичних осіб, решта платежів залишаються в повному розпорядженні місцевих органів влади.

Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2015 рік показав, що реалізація реформи міжбюджетних відносин, незважаючи на песимістичні настрої на стадії прийняття змін, дала позитивні результати. Приріст надходжень до загального фонду проти 2014 року склав 29,6 млрд. грн., або 42,1 відсотка, тоді як за експертною оцінкою фахівців Міністерства фінансів він прогнозувався в сумі 22,4 млрд. гривень. Як результат у 2015 році до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 99,8 млрд. грн., що складає 116,0 відсотка до річних призначень, затверджених місцевими радами.

Також зазнала змін структура видатків місцевих бюджетів. Зросла частка видатків на виконання самоврядних повноважень, що свідчить про підвищення видаткової автономності місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних

коштів на місцевому рівні. Так, частка видатків на житлово-комунальне господарство збільшилась з 1,9 відсотка до 4,5 відсотка, або на 7,0 млрд. гривень. Зросла частка видатків на транспорт і дорожнє господарство з 1,4 відсотка у 2014 році до 2,3 відсотка у 2015 році, або на 2,9 млрд. гривень. Разом з цим, забезпечено відповідність фінансового ресурсу реальним потребам місцевих бюджетів у здійсненні видатків на делеговані державою повноваження.

Ще одним позитивним аспектом реформи міжбюджетних відносин є збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів. Обсяг капітальних видатків за 2015 рік склав 32,2 млрд. грн. або 11,5 відсотка від обсягу видатків загального та спеціального фондів місцевих бюджетів. Це на 18,6 млрд. грн. або на 136,8 відсотка більше, ніж було у 2014 році. У 2015 році із Державного бюджету України до місцевих бюджетів було фактично надано трансфертів на загальну суму 174,0 млрд. грн., що на 43,4 млрд. грн., або на 33,2 відсотка більше ніж у 2014 році, у тому числі трансфертів із загального фонду – 173,2 млрд. грн., що на 56,4 млрд. грн., або на 48,3 відсотка більше порівняно з 2014 роком. Базова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам перерахована в сумі 5,3 млрд. гривень.

Література

1. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
3. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін.].

УДК 336.2

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Ярова Н. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнмз-11

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Мирончук В.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

У теперішній час майже неможливо знайти державу, яка була б спроможна обходитися без запозичень. Основними причинами залучення державою позик є нестача власних фінансових ресурсів, необхідних для виконання боргових зобов'язань, фінансування проектів, покриття дефіциту державного бюджету, необхідність збільшення валютних резервів для забезпечення стабільності національної грошової одиниці. За умови ефективного використання залучені ресурси можуть стати позитивним чинником економічного зростання. Проте в іншому випадку збільшення заборгованості може призвести до фінансової кризи, порушити макроекономічну стабільність, що становить загрозу економічній безпеці.

Згідно бюджетного кодексу України [1], державний борг - це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення.

За структурою державний борг поділяється на внутрішній та зовнішній. Внутрішній державний

борг — це сукупність зобов'язань держави перед резидентами. Він формується в результаті випуску державних цінних паперів, отримання кредитів та виникнення інших боргових зобов'язань. Зовнішній державний борг – це заборгованість держави перед іноземними громадянами, фірмами, урядами та міжнародними фінансовими організаціями. [3, с.332]

Державний борг тісно пов'язаний з економічною безпекою, адже спричиняє виникнення не лише фінансових, але і соціально-економічних проблем. [2] Взаємозв'язок між державним боргом та економічною безпекою можна відслідкувати на рис.1.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України у жовтні 2013 року, економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави [4].

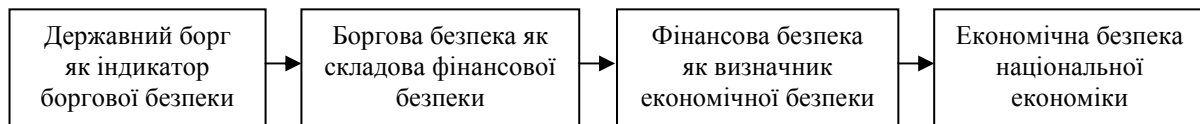

Рис. 1. Взаємозв'язок державного боргу та економічної безпеки

Особливо шкідливими для української економіки є неконтрольовані зовнішні запозичення. Адже, виплати по зовнішньому боргу означають регулярний переказ за кордон суттєвої частки національного доходу. Це мінімізує можливості розвитку підприємств — учасників економічної діяльності і негативно впливає на здійснення соціальних та інвестиційних програм, на темпи економічного розвитку, не залишає державі достатньо фінансових коштів для підтримки конкурентоспроможності виробництва, стимулювання притоку інвестицій [5, с.60]. Слід зазначити, що внутрішній борг має певні переваги над зовнішнім. Повернення внутрішнього боргу і виплати відсотків за ним не зменшують фінансового потенціалу держави, тоді як зовнішній борг має у своїй основі відплив капіталу з держави. Отже, розміри боргу та його структура впливають на міжнародний імідж держави, на оцінку її кредитоспроможності та інвестиційний рейтинг. Високі темпи зростання боргових зобов'язань неминуче зменшують довіру до уряду з боку інвесторів, а отже призводять до зростання відсоткових ставок як плати за ризик і подальшого

загострення бюджетних проблем, зростання видатків держави на обслуговування своїх зобов'язань, до необхідності скорочення видатків не пов'язаних із виплатою відсотків або ж необхідності нових запозичень. При високому борговому навантаженні підвищується залежність від кредиторів. Таким чином наслідками зростання боргу є втрата економічної незалежності, вилучення з фінансового ринку коштів, які б могли бути використані на розвиток реального сектору, зменшення конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках, спад рівня життя населення. [6]

Вирішення проблеми зовнішньої заборгованості має важливе значення для України щодо підтримки макроекономічної стабільності та забезпечення економічного зростання в країні. Внаслідок високого рівня зовнішньої заборгованості в іноземній валюті Україна може бути вразливою до потрясінь, пов'язаних різким коливанням відсоткових ставок та обмінних курсів. Це підриває економічну безпеку держави та сприяє її залежності від зовнішніх фінансових запозичень.

Література

1. Бюджетний кодекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Руда О. Л. Державний борг на сучасному етапі розвитку / О. Л. Руда // Економіка та держава. – 2015. - №3. – с.64-67
3. Юрій, С. І. Казначейська система [Текст] : підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 591 с.
4. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 N 1277 [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.me.gov.ua>
5. Козелецький П. С. Проблеми зовнішнього державного боргу України, його обслуговування та регулювання / П. С. Козелецький, А. В. Кравченко // Економічний простір. - 2013. - № 71. - С. 56-65
6. Гуцуляк Т.І. Зростання державного боргу – загроза економічній безпеці України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://libfor.com>

УДК 336.732(477.44)

ДІЯЛЬНІСТЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бадунь А. – ст. 3 курсу, гр. ЗОД

Науковий керівник – викладач фінансових дисциплін Щегоцька Н.М.

Вінницький технічний коледжу

Постановка проблеми. В умовах скорочення інвестиційних потоків, що пов'язано з нестабільною економічною та політичною ситуацією, необхідно шукати нові шляхи для зростання інвестиційної активності України. Сучасний інвестиційний клімат в Україні не можна вважати сприятливим як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. У зв'язку з цим заслуговує на увагу питання підвищення ролі небанківських кредитних установ у розвитку вітчизняної економіки.

Сьогодні в Україні склалася ситуація, за якої небанківські кредитні установи, ще не відіграють тієї позитивної ролі в економіці, якої від них можна було б очікувати, їх участь у фінансовому посередництві та підтримці розвитку малого та середнього бізнесу практично непомітна.

Мета даного дослідження полягає в розкритті особливостей функціонування кредитних компаній, визначення місця та ролі кредитних спілок у фінансовому секторі регіону та встановлення специфіки їх діяльності.

Завдання дослідження. Охарактеризувати діяльність кредитних спілок Вінницької області на прикладі кредитних спілок “Освіта”, “Партнер” та “Разом до успіху”, виявити основні переваги та недоліки присутності кредитних спілок на фінансовому ринку регіону та зробити загальний висновок щодо ситуації на ринку небанківських кредитних установ.

Виклад основного матеріалу

На фінансовому ринку України поряд з банками та іншими банківськими установами діють і